Vassdragsforsk

HANNE TOFTDAHL

FRILUFTSLIV OG TURISME PÅ JOSTEDALSBREEN OG I DENS TILGRENSENDE OMRÅDER

Rapport nr. 110

Oslo 1987

Program for naturforvaltning

OMORGANISERING AV KONTAKTUTVALGSSYSTEMET

Kultur- og vitenskapsdepartementet, Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet har inngått avtale om at Norges allmennvitenskapelige forskningsråd (NAVF) skal videreføre kontaktutvalgssystemets arbeid innen vassdragssektoren. Dette arbeidet skal nå styrkes og videreutvikles.

I denne forbindelse har NAVF opprettet "Program for naturforvaltning". Kontaktutvalgssystemets tidligere sekretariat inngår i dette. Programmet kalles VASSDRAGSFORSK.

Rapportserien fra Kontaktutvalget for vassdragsreguleringer, Universitetet i Oslo videreføres nå av Vassdragsforsk. Rapportenes nummerering er fortløpende fra den tidligere serien.

Vassdragsforsk

Program for naturforvaltning
Opprettet av Norges allmenn-
vitenskaplige forskningråd

adr. Universitetet i Oslo
Postboks 1037, Blindern
0315 OSLO 3
tlf. 02-454684

HANNE TOFTDAHL

FRILUFTSLIV OG TURISME PÅ JOSTEDALSBREEN OG I DENS TILGRENSENDE OMRÅDER

OSLO 1987

RAPPORT 110

FORORD

I forbindelse med Miljøverndepartementets arbeid med Jostedalsbreen nasjonalpark, ble Vassdragsforsk bedt om å utarbeide en rapport om friluftslivet i området.

Arbeidet bygger på den kunnskap Vassdragsforsk allerede har. Opplysningene er tilrettelagt for hvert dalføre. En har hatt svært liten tid til disposisjon innenfor de økonomiske rammer Miljøverndepartementet har satt. Området er stort og omfattende. En har ikke hatt mulighet til å gå nærmere inn på de delområdene hvor vår kunnskap er mangelfull. I kapittel 1 vil en finne en oversikt over datamaterialets pålitelighet.

Arbeidet følger det metodiske opplegget vi benytter ved verdivurderinger for friluftsliv. I kapittel 2 kommer en nærmere inn på dette. På grunn av tidsbegrensningene har en funnet det nødvendig å legge størst vekt på områdets egnethet for ulike aktiviteter. Dagens bruk er svakere dokumentert mht. **lokal bruk**, mens derimot **regional, nasjonal og internasjonal bruk** er bedre dokumentert.

Med hensyn til vurderingen av opplevelsesmulighetene, baserer den seg bare på landskapets former; kontraster og variasjon. Delområdene er beskrevet slik at de kan sammenliknes innbyrdes.

De vesentligste vurderingene og registreringene er sammenstilt i kap. 1. Her finner en også registreringene kartfestet på 8 gradientkart over området. For nærmere redegjørelse henviser en til kap. 3, registreringene.

Anne Kroken har tegnet kartene og Ragnhild Frilseth har tekstbehandlet rapporten. Fotografiene er forfatterens egne.

Oslo, desember 1986

Hanne Toftdahl

INNHOLD

1. SAMMENDRAG 1
   1.1. Innledning 1
   1.2. Metode 1
   1.3. Delområdene 1
   1.4. Materialets pålitelighet 2
   1.5. Sammenfatning av delområdenes opplevelses-muligheter, egnethet og bruk 3
   1.6. Verdivurdering 17
2. OM RAPPORTENS METODE 18
   2.1. Hva er friluftsliv og hvilke friluftslivs-aktiviteter er mest utbredt 19
3. REGISTRERINGER 22
   3.1. Mundal, Bøyadalen, Fjærland, Supphelledalen og fjellområdet mellom Fjærland og Veitastrond samt tilliggende breområder 22
   3.2. Jostefonn, Grovabreen og områdene øverst Gularvassdraget til Vetlefjorden 27
   3.3. Jølster med Lunde og Stardalen med Befrings-dalen og Fonn samt bre- og fjellområdene øst og sør for disse 28
   3.4. Myklebustbreen og dens tilgrensende turområder . 31
   3.5. Olden og Brigsdal 32
   3.6. Loen, Nesdal og Bødal 34
   3.7. Erdal og Sunndal 39
   3.8. De nordøstlige breområder mot Kupevatn, Stygge-vatn og Mysubytt 40
   3.9. Lodalsbreen og Fåbergstølsgrandane 42
   3.10. Breadalen, Krundalen og Hauganosi 43
   3.11. Jostedalen vestside 47
   3.12. Tunsbergdalen 48
   3.13. Veitastrond, Tungastølen, Langedalen og Snauedalen 50
   3.14. Breplatået 52
4. JOSTEDALSBREEN, ET TUR- OG TURISTOMRÅDE AV INTER-NASJONAL BETYDNING - EN SAMMENFATNING 54
5. LITTERATURLISTE 57

VEDLEGG

1. SAMMENDRAG

1.1. INNLEDNING

Jostedalsbreen er et stort sammenhengende natur- og turområde som må sees som en helhet, men som samtidig er sammensatt av en rekke delområder av både lokal, regional og/eller nasjonal verdi. I denne rapporten er det tatt sikte på å gi en verdivurdering av de enkelte delområdene som undersøkelsen er inndelt etter. Verdivurderingene er relative i den forstand at de kan sammenliknes med de øvrige delområder i rapporten. Verdivurderingene bygger på de prinsippene som Miljøverndepartementet har benyttet til utarbeidelsen av Verneplan III for vassdrag og Samlet Plan.

1.2. METODE

Verdivurderingene bygger på en systematisk gjennomgang av friluftslivsinteressene i området. Disse er indelt i tre forskjellige kategorier friluftsliv:
- tradisjonelt friluftsliv
- moderne friluftsliv (sport)
- andre utendørsaktiviteter

(vedlegg 1).

Videre er registreringene systematisert etter fire verdimål:
- opplevelsesmuligheter
- egnethet for ulike aktiviteter
- dagens bruk
- regionale alternative friluftslivsområder

(jf kap 2).

Verdivurderingene er foretatt etter et verdikriterieoppsett som er utarbeidet for tilsvarende vurderinger for vassdrag, men justert opp for bruk til naturområder generelt (vedlegg 2 og 3).

1.3. DELOMRÅDENE

Rapporten omfatter registreringer og vurderinger for følgende del-

områder:

1. Fjærland, Supphelledalen, Bøyadalen og fjellområdene mellom Fjærland og Veitastrond.

2. Jostefonn og Grovabreen samt områdene øverst i Gaularvass-draget og til Vetlefjorden.

3. Jølster med Lunde og Stardalen med Fonn.

4. Myklebustbreeen og dens tilgrensende turområder.

5. Olden og Brigsdal.

6. Loen, Nesdal og Bødal.

7. Erdalen og Sunndalen.

8. De nordøstlige breområdene mot Kupevatn, Styggevatn og Mysu-bytt.

9. Lodalsbreen og Fåberg.

10. Breadalen, Hauganosi og Krundalen.

11. Røykjedalsbandet og tilliggende dalpartier vest for Joste-dalen.

12. Tunsbergdalen.

13. Veitastrond, Tungastølen, Langedalen og Snauedalen.

14. Breplatået på storbreen.

Delområdene er omtalt under kap. 3. registreringer.

1.4. MATERIALETS PÅLITELIGHET

Grunnlagsmaterialets pålitelighet varierer mellom delområdene.

Dette fremgår av tab. 1, hvor en har gradert påliteligheten etter følgende skala:

3 - god pålitelighet
2 - middels god pålitelighet
1 - dårlig pålitelighet
0 - ingen grunnlagsdokumentasjon

	OPPLEVELSES-MULIGHETENE	EGNET-HET	DAGENS BRUK
Fjærland, Sogndal (1)	2	3	2
Gaularfjell (2)	2	3	2
Jølster, Stardalen (3)	2	3	2
Myklebustbreen (4)	2	2	2
Olden, Brigsdal (5)	2	3	2
Loen, Bødal (6)	2	3	2
Erdal, Sunndal (7)	2	3	2
Skridulaupen, Mysubytt (8)	2	3	2
Fåbergstølen, Fåberg (9)	1	1	1
Breadalen, Krundalen (10)	3	3	2
Vestside Jostedalen (11)	3	3	3
Tunsbergdal (12)	2	3	2
Tungastølen (13)	2	3	2
Breplatået (14)	3	3	2

Tabell 1. Oversikt over grunnlagsmaterialets pålitelighet (skala fra 0-3, hvor 0 = ingen grunnlagsdokumentasjon, 3 = god grunnlagsdokumentasjon.

1.5. SAMMENFATNING AV DELOMRÅDENES OPPLEVELSESMULIGHETER, EGNETHET OG BRUK

L = lette ruter, V = vanskelige og/eller tunge ruter

OPPLEVELSESMULIGHETER	TURISME/REISELIV (EGNETHET)	TRADISJONELT FRILUFTSLIV (EGNETHET)
1. Fjærland/Sogndal (fig. 1, 3)		
lang fjordarm	lett tilgjengelig	fotturer - L+V
bratte grønne fjellsider	bilvei + ferge	skiturer - V
spisse åsformer (kruner)	korte spaserturer til brefall	breturer - V
hengende, oppsprukne brefall,	hotell, camping	selvbetjeningskvarter/Flatbreen
store høydeforskjeller	tilrettelagt for reiseliv	spes. Flatbrehytta, Supphellenipa (1731)
jordbruksdalbygd	(postkortmotiv)	brevandring på Supphellebreen.
		fint breøvelsesterreng
2. Gaularfjell (fig. 2)		
høyfjellsterreng	lett tilgjengelig	fotturer - L+V
brekuppelformasjoner	riksvei	skiturer - L+V
dype botner & daler	utsikts- og rasteplasser	breturer - L
stort vassdrag		spes. vårskiturer Josted.br. på langs
3. Jølster (fig. 2, 3)		
roligere, rundere og mer åpne dalformer	vei i hoveddalføret	fotturer - L+V
lyst, fargerikt landskap	overnattingssteder	skiturer - L+V
rundere, flatere brelandskap (snøkupler)	lette spaserturer inn i	breturer - V
jordbruksdalbygd	sidedalene	ubetjent kvarter v/Befringst
særegent stølstun v/Befringstølen	Ingen tilrettelegging for	spes. Befringdalen, Snoadvarden, Gallen
	reiselivet	(1386), pittoresk stølstun
4. Myklebustbreen (fig. 3, 4)		
stor platåbre m/høye topper	vei i hoveddalførene	fotturer - L
bratte fjellsider	lette spaserturer inn i M.dalen	breturer - V
rundere dalformer	ingen tilrettelegging for	spes. Snønipa 1827 m o.h.
seterdaler	reiseliv. Gloppeneventyret i	
	nordlige deler	
5. Olden/Brigsd. (fig. 3, 4)		
langt, smalt vann	lett tilgjengelig - bilvei	fotturer - V
flat dalbunn, bratte fjellsider	tilrettelagt m/skyss til	breturer - V
store høydeforskjeller	brefallet	ubetjent hytte - Flatsteinbu
lange, store, bratte, oppsprukne brefall	Brigsdalsbreen, kjent post-	spes. Kattenakken, Slingsbyvarden
jordbruksdalbygd	kortmotiv	Brigsdalsbreen, Oldeskaret
spisse åsformasjoner (nibber)	overnattingssteder, camping	
Brigsdalsbreen, blant N:S største brefall		

Tabell fortsetter neste side

L = lette ruter, V = vanskelige og/eller tunge ruter

OPPLEVELSESMULIGHETER	TURISME/REISELIV (EGNETHET)	TRADISJONELT FRILUFTSLIV (EGNETHET)
6. Loen/Bødal (fig. 4, 5) langt, smalt vann mye vegetasjon - skog lite bebyggelse raskatastrofen Nesdal/Bødal kraftige oppsprukne brefall Tindefjellryggen, skarp rygg langt brefall v/Bødal særegent setertun v/Bødals. høyeste topp på Josted.br. - Lodalskåpa	vei i hoveddalføret lettgåtte stier/traktorveier inn seterdalene overnattingssteder/hotell/ camping turistattraksjon Nesdal båtturer på Loenvatnet kafé i Kjenndal	fotturer - L+V skiturer - L+V breturer - L+V selvbetjent kvarter Bødals. " " Skåla spes. Bødalsseter, Lodalskåpa (2083), Skåla/ Skålatårnet (1848) brevandring på Bødalsbreen fint breøvelsesterreng pittoresk stølstun Nesdal/Bødal, raskatastrofe
7. Erdal/Sunndal (fig. 5, 6) to seterdaler - veiløse åpne, frodige, rolige daler skarpe tinderekker, over dalene store brefall & hengende breer	lettgåtte seterstier inn i dalene ingen tilrettelegging for reiseliv	fotturer - L+V skiturer - L+V breturer - L+V selvbetj. kvarter Vetledalss. spes. Lodalskåpa (2083) gml. ferdselsvei gj. Rauddalen til Skjåk, setermiljøet brevandring Erdals- og Vetledalsbreen pittoresk stølstun
8. Mysubytt (fig. 6) goldt, øde og værutsatt fjellterreng snø, is og brefall, morenemateriale, dype botndaler, setergrend - seterdrift stedvis store tekn. inngrep; Rauddalen, Styggevatn høye fjellrygger	ingen tilrettelegging for reiseliv bilturer & spaserturer v/Mysubytt og Sotaseter aktiv setergrend bilturer v/Mårådalen	fotturer - L+V skiturer - L+V breturer - L+V selvbetj. kvarter, Skridulaupbu, Sprongdalen, Mysubyttdalen (ny) betj. hytte v/Sotaseter spes. skiturer over Jostedalsbreen (på langs), del av nord-sørgående hovedturrute gj. Langfjella. gml. ferdselsv. til Sunndal

Tabell fortsetter neste side

L = lette ruter, V = vanskelige og/eller tunge ruter

OPPLEVELSESMULIGHETER	TURISME/REISELIV (EGNETHET)	TRADISJONELT FRILUFTSLIV (EGNETHET)
9. Fåbergstølen (fig. 7) sanduområder v/Grandane ny vei (foreløpig vinteråpen) Fåbergstølsbreen, stort brefall Lodalsbreen, Stegholtbreen stølsdrift	lett adkomst pga. ny vei teltplasser lettgåtte stier v/Grandane lettgått sti til Fåbergstøls-breen	fotturer - L+V skiturer (rasfarlig) breturer - V ubetj. kvarter v/Fåbergstøl. spes. brerute opp Fåbergstølsbreen gml. ferdselsvei fra Fåberg til Bødalen. fint øvelsesterreng til bre-vandring
10. Krundalen/Nigard. (fig. 7) 2 svært forskjellige bredaler Nigardsbreen, et av N's mest besøkte brefall - goldt morenelandskap - natur-reservat langt brefall, oppsprukket, lite bratt Krundalen; mange kontraster & variasjoner flere bratte, sterkt oppsprukne brefall rolige, runde dalformer lyst, åpent, frodig kulturlandskap	Nigardsbreen, svært tilrette-lagt, Krundalen, ikke til-rettelagt, Nigardsbreen - båt v/vannet, breføring, parkering, merket sti/gangvei, turistattraksjon Krundalen - vei til siste gard lettgått sti inn dalen, raste- og utsiktsplasser	fotturer - L+V skiturer - L breturer - L+V spes. brevandring på Nigardsbreen og Bergsetbreen Steinmann (1633) Høgste Breakulen (1957) skiløyper i dalene (lokal bruk) fint breøvelsesterreng
11. Jostedalen Vest (fig. 7) mange sideelver V-daler ned mot Josted. stølsmorker over tregrensen stor variasjon i landskapet mange "miniatyr-daler" m/støls- og brelandskap, synlige spor etter flommen 1979, lang fjellrygg fra Stor-breen til Gaupne, med landskap fra fjord til bre	ikke tilrettelagt noen lette spaserturer inn langs sideelvene til stølene	fotturer - L+V skiturer - (L)+V breturer - L+V spes. innfartsåre til Storbreen, ryggen fra Storbreen til Gaupne, mange utsiktspkt.
12. Tunsbergdal (fig. 7) Jostedalsbreens lengste brearm store tekn. inngrep - Tunsb.d.mag. Vilt og vanskelig tilgjengelig landskap vest for T., sterkt relieff, spisse tinder, dype botner, bratte fjellsider	Ikke tilrettelagt	fotturer - V skiturer - - breturer - V spes. St. Brimkjelen, Josted.br.'s lengste arm, vilt landskap v.for T

Tabell fortsetter neste side

L = lette ruter, V = vanskelige og/eller tunge ruter

OPPLEVELSESMULIGHETER	TURISME/REISELIV (EGNETHET)	TRADISJONELT FRILUFTSLIV (EGNETHET)
13. Tungastølen (fig. 3, 7) store kontraster og variasjon i landskapet stølsdrift (aktiv) frodige, flate, urørte daler Austerdalsisen m/Tors og Odins bre; blant N's største brefall bratte fjellsider, morenemateriale	vei - overnatting teltplasser lettgåtte stier inn til breene Austerdalsisen; turistattraksj. (postkortmotiv)	fotturer - L+V skiturer - L+V breturer - V spes. Austerdalsisen, Kvitsteinsvarden, klassisk rute til Briksdal, gml. ferdselsvei til Fjærland
14. Storbreen Europas største platåbre nunatakker, brekupler, bregryte, høye fjell/tinder, utsikt i vid omkrets, Værutsatt	ingen tilrettelegging/adkomst til Storbreen	breturer - L+V spes. Lodalskåpa, høgste Breakul, Bingsgryte, Bingskuppel, m.m. Ståleskar, Kjenndalskruna

TEGNFORKLARINGER

Camping, camping m/utleiehytter

Hotell, overnatting

Overnatting, turistforeningen, selvbetjening

Overnatting, turistforeningen, ubetjent

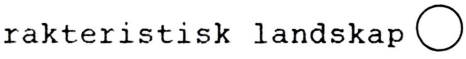
Hyttefelt

Parkeringsplass

Badeplass

Padling, roing

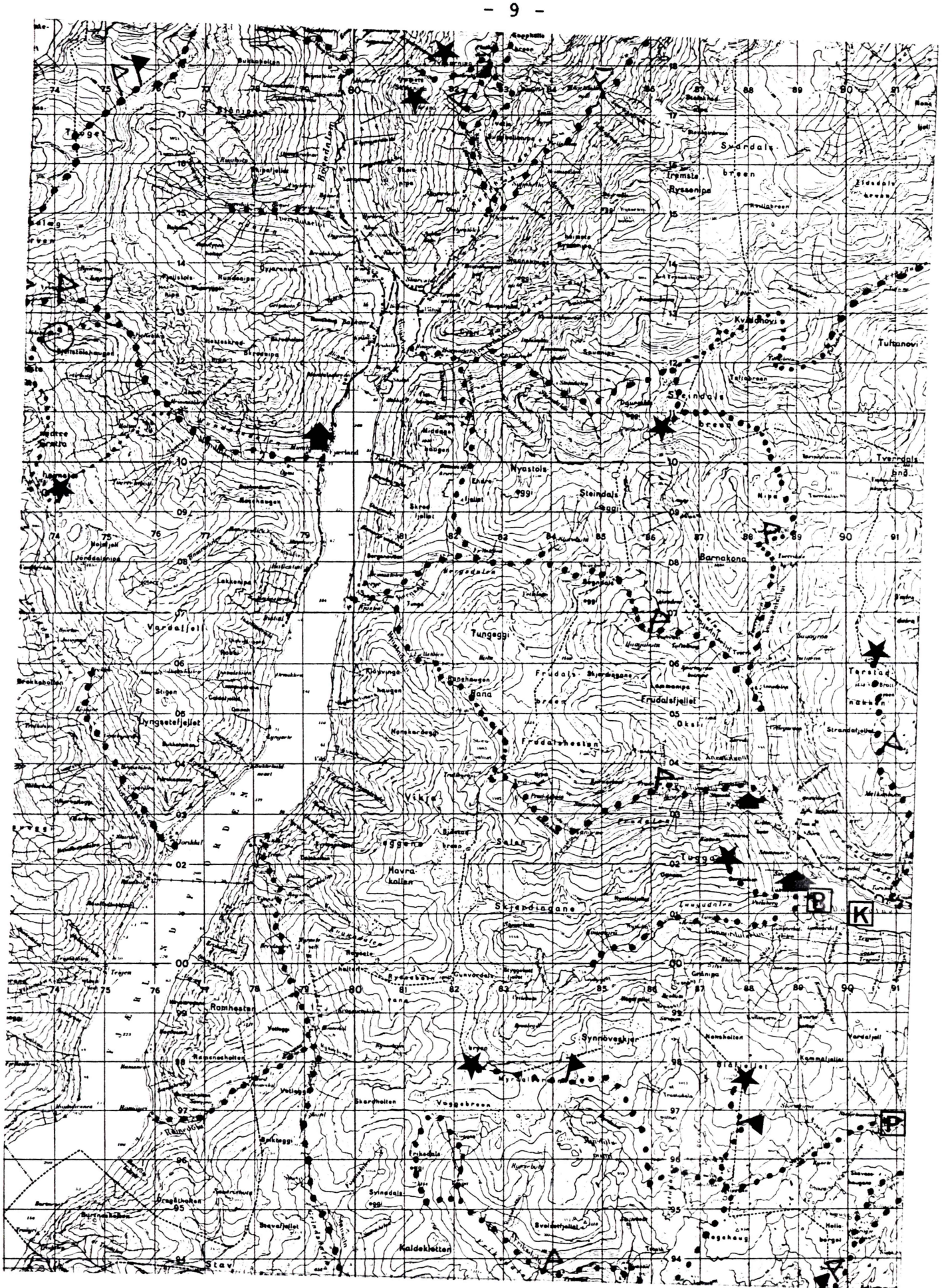
Skitrekk

Spesielt pent/karakteristisk landskap

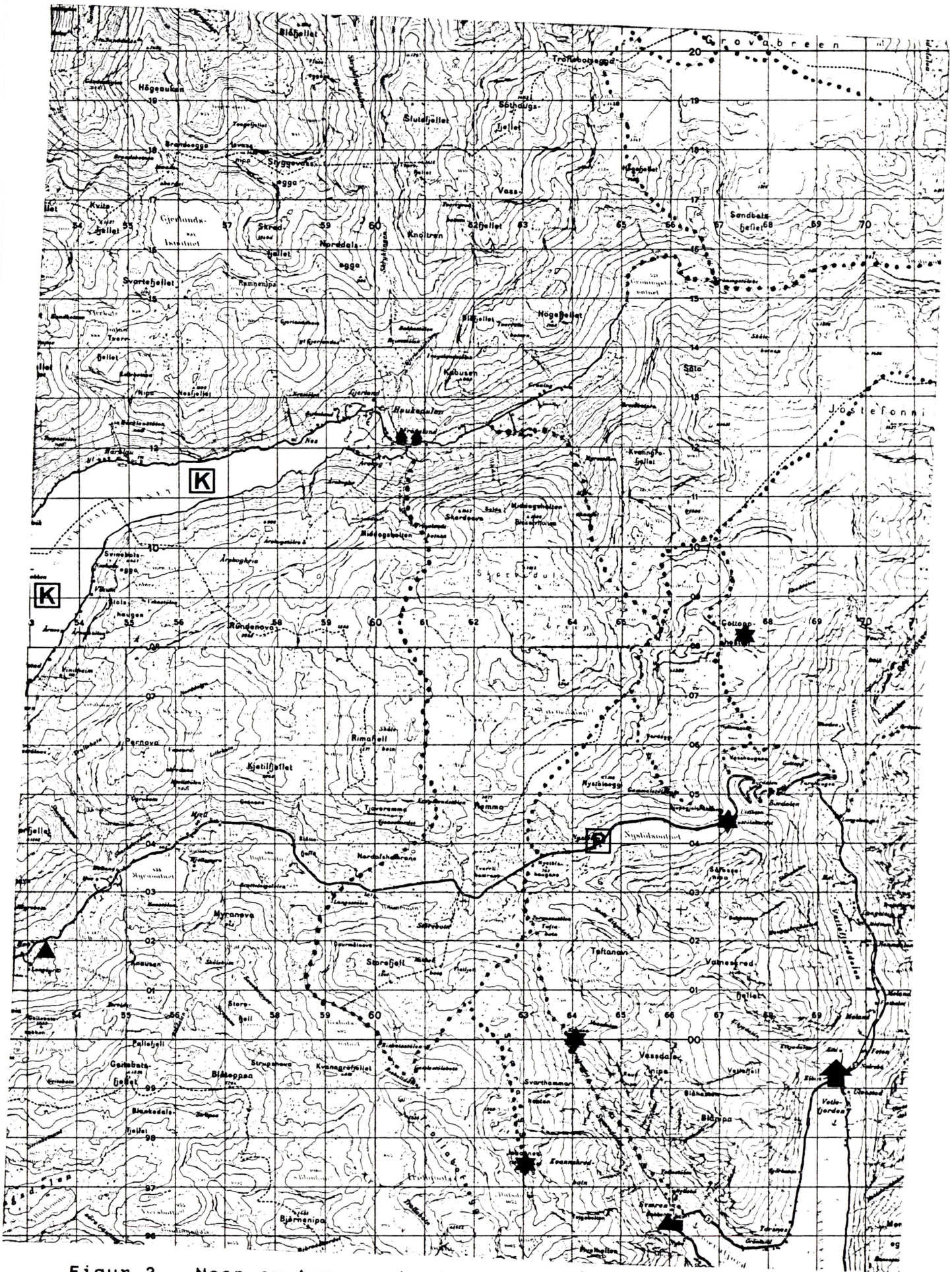
Utsiktspunkt

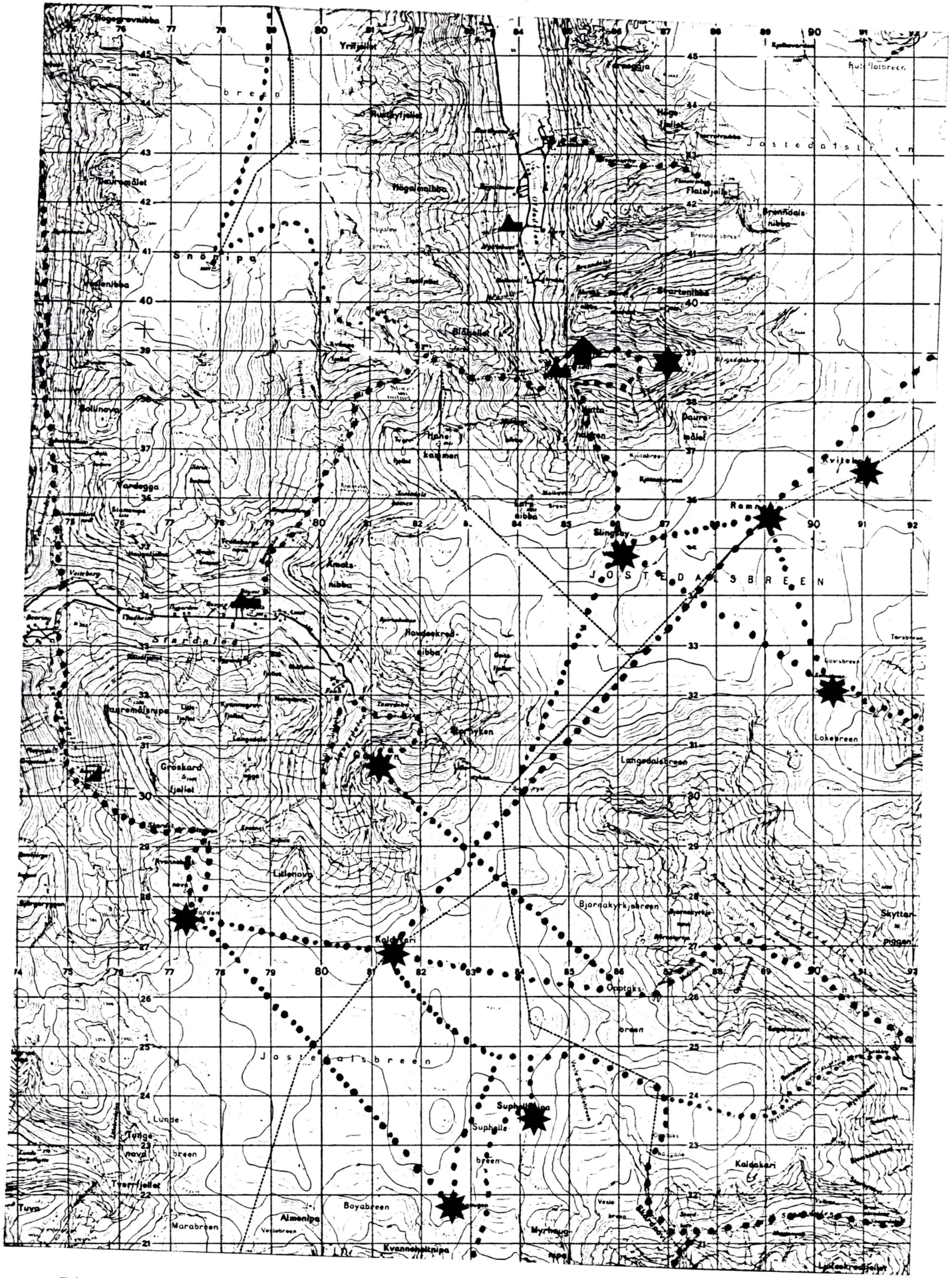
Skiløype

Sommersti

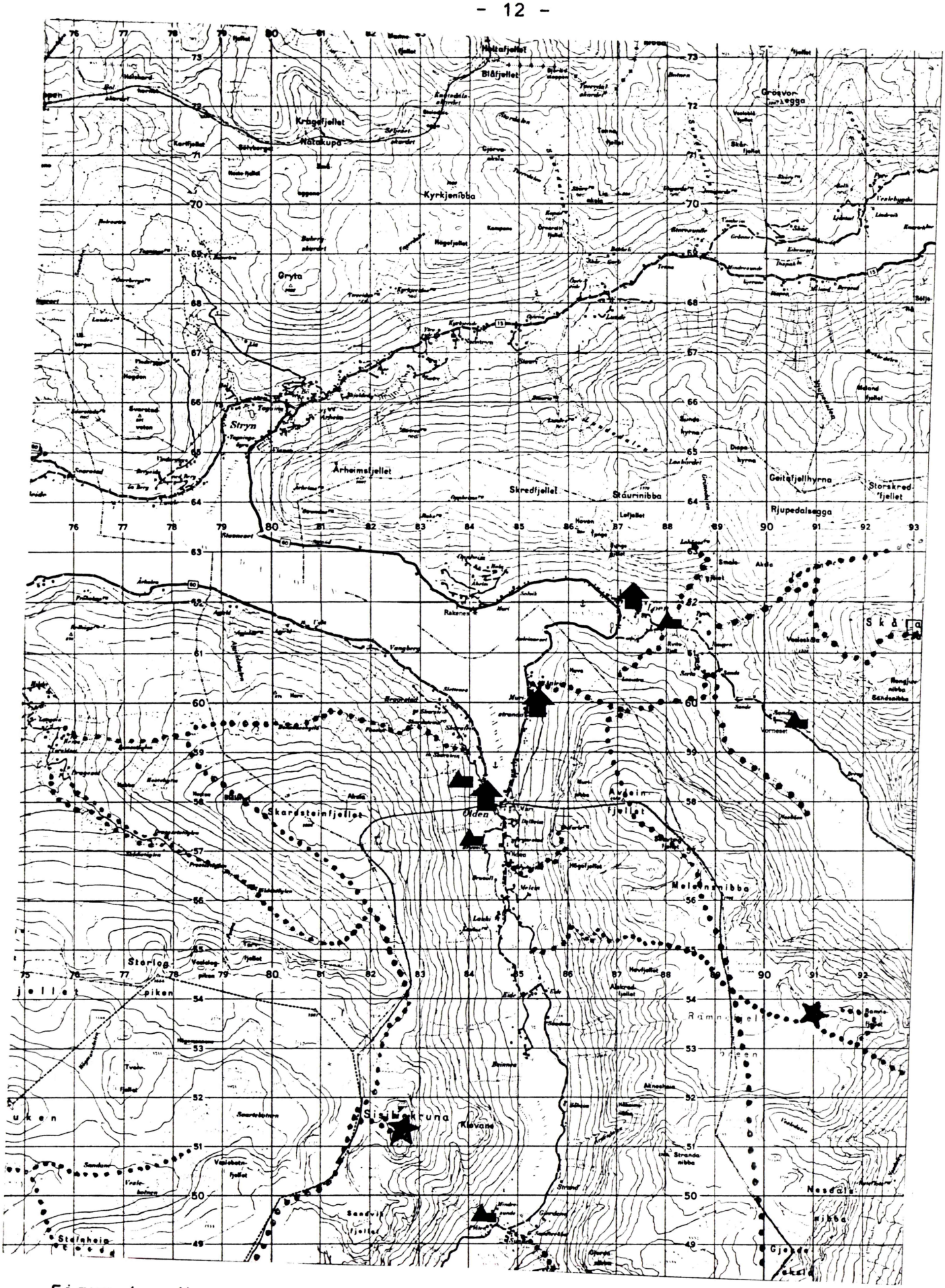

Figur 1. Noen av tur- og breturrutene på kartblad Fjærland.

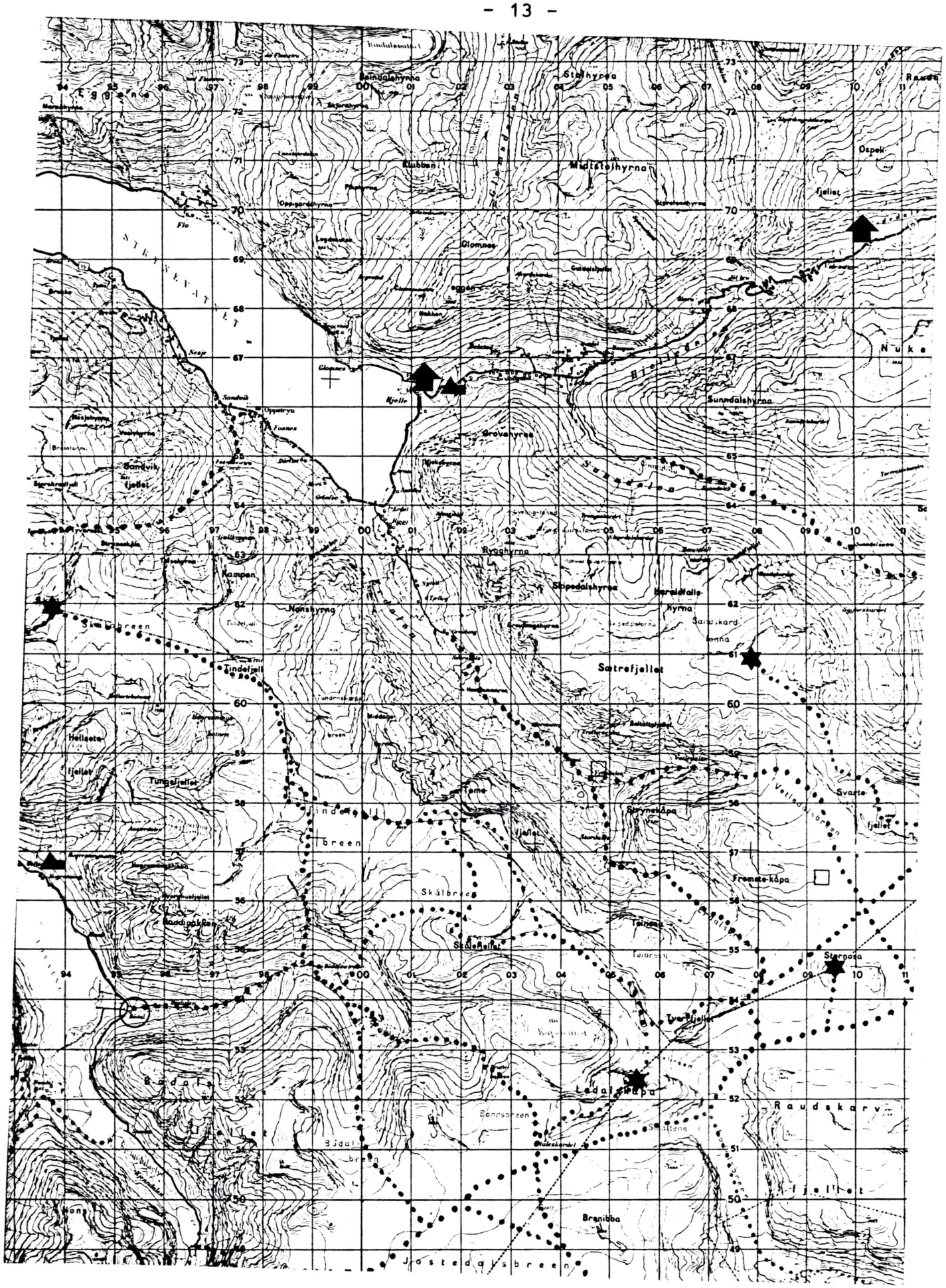

Grovabreen
Haukedalen
Kvannegrotfjellet
Gjertunds-
Skred
Knoltrøn
Kalbusen
Sæta
Jostefonni
Sandbalsfjellet
Svartefjellet
Nordalsegga
Kvitefjellet
Sluttfjellet
Søthaugsfjellet
Vassfjellet
Høgeaukan
Brandsegga
Stryggevatnet
Trollbotnegga
Høgefjellet
Kvanngrotfjellet
Gjertundsvatnet
Nesfjellet
Middagshaugen
Middagsbotnen
Skardsøva
Sjurkdalen
Gotton
Rundenova
Pernova
Kjetilfjellet
Rimafjell
Remma
Myranova
Storefjell
Nordalshellerane
Tjørasæterane
Myrvatnet
Tuftanova
Vassenestind
Vessdalen
Svarthammaren
Bjørnenipa
Blåskardtjørna
Blåskardtjørnin
Blåskardtjørnen
Blåskardtjørnan
Blåskardtjørnen
Blåskardtjørnin

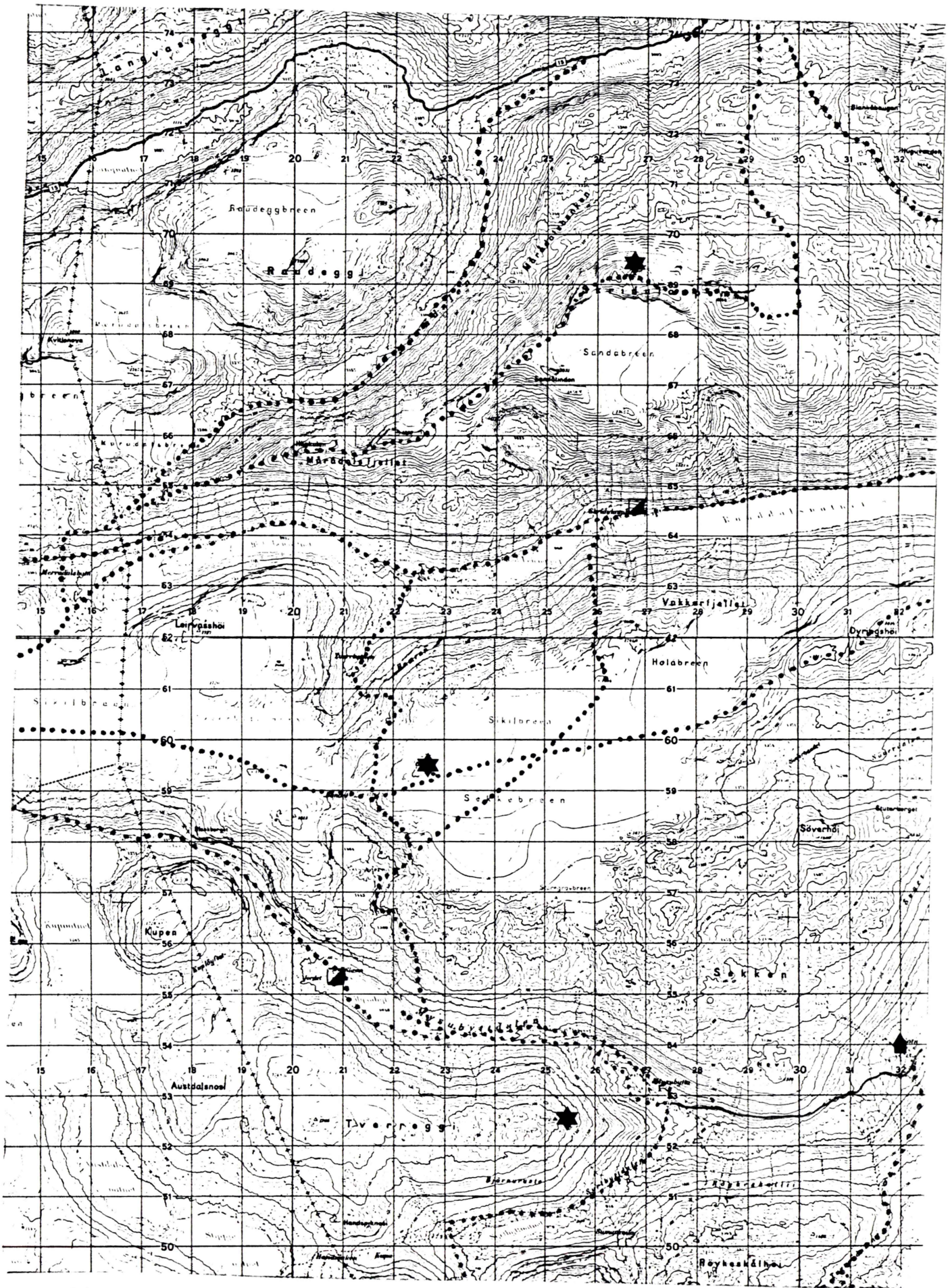
Figur 3. Noen av tur- og breturrutene på kartblad Brigsdalsbreen.

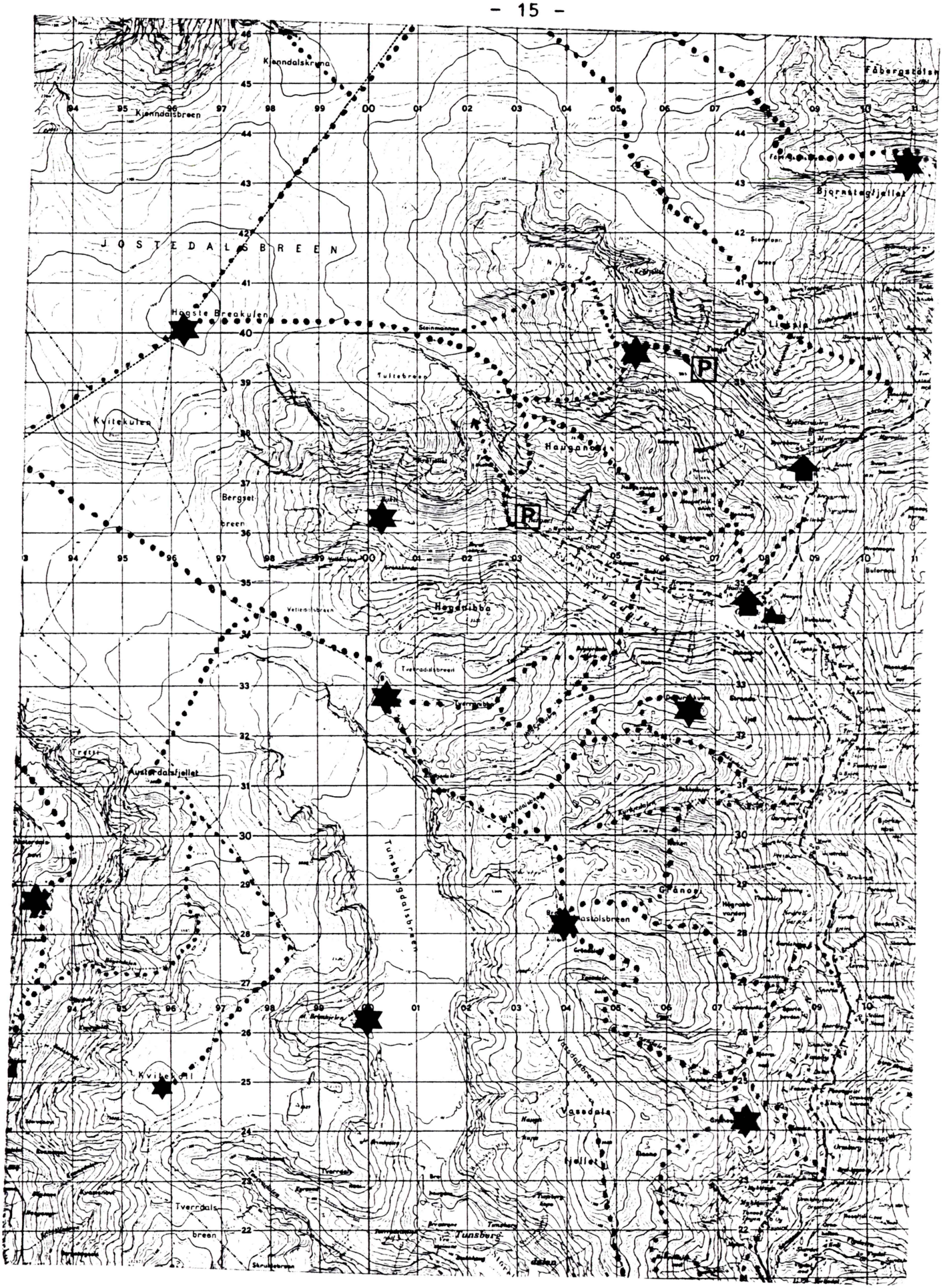

Figur 4. Noen av tur- og breturrutene på kartblad Stryn.

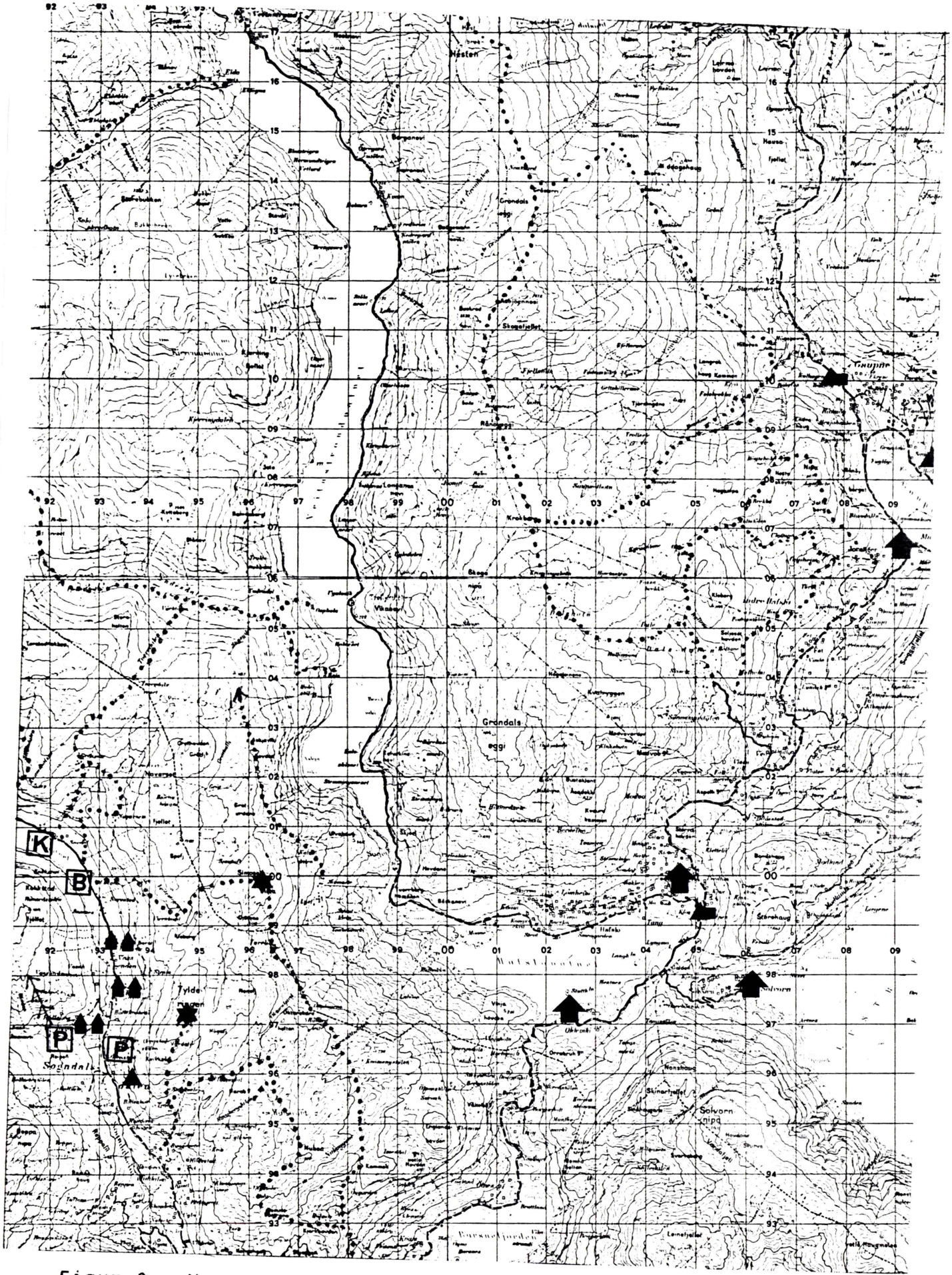

Figur 5. Noen av tur- og breturrutene på kartblad Lodalskåpa.

Raudeggbreen
Raudegg
Sandabreen
Vakkarfjellet
Holabreen
Sokkebreen
Sokkn
Kupen
Austdalsnosi
Tverrdalen
Råkhaugtindane
Råkhaugtindane
Råkhaugtindane

Figur 7. Noen av tur- og breturrutene på kartblad Jostedalen.

Figur 8. Noen av tur- og breturrutene på kartblad Solvorn.

1.6. VERDIVURDERING

*) Områder i parentes er basert på usikkert datagrunnlag.

OMRÅDE	TYPE AKTIVITET	EGNETHET	DAGENS BRUK
1. Fjærl.	TRAD.FL	****	****
	TURISME	****	****
2. Gaular	TRAD.FL	****	****
	TURISME	****	****
3. Jølster	TRAD.FL	****	***
	TURISME	***	(**)
4. Mykleb.	TRAD.FL	****	***
	TURISME	(*)	(*)
5. Old/Brigsd.	TRAD.FL	****	****
	TURISME	****	****
6. Loen/Bød.	TRAD.FL	****	****
	TURISME	****	****
7. Erdal/Sunnd.	TRAD.FL	****	****
	TURISME	**	(?)
8. Mysubytt	TRAD.FL	***	***
	TURISME	*	(*)
9. Fåbergst.	TRAD.FL	***	***
	TURISME	**	(**)
10. Nig./Krun.	TRAD.FL	****	****
	TURISME	****	****
11. Jost.v.	TRAD.FL	****	**
	TURISME	*	(*)
12. Tunsb.	TRAD.FL	(**)	*
	TURISME	*	(*)
13. Tungast.	TRAD.FL	****	****
	TURISME	***	(**)

2. *OM RAPPORTENS METODE*

Friluftsliv er et relativt nytt fagfelt innen planlegging. Det har imidlertid ikke manglet på politiske mål hva angår friluftsliv i arealdisponeringen det siste tiåret.

Så langt tilbake som Langtidsprogrammet 1974-77 (St.meld. nr. 71, 1972-73) ble det presentert en egen spesialanalyse for friluftsliv. I denne spesialanalysen er det overordnete mål for friluftslivspolitikken skissert som følger:

> "... alle må få like muligheter til å utøve friluftsliv. Dette betyr at eksisterende muligheter må sikres for dem som utøver friluftsliv, at de som ønsker å utøve mer friluftsliv kan få muligheter til det, og at en må dekke det behov som utviklingen vil medføre" (s. 9).

I forbindelse med virkemiddelbruken står følgende:

> "Både lovgivning, offentlige bevilgninger, planlegging og informasjon må nyttes for å tilrettelegge forholdene for friluftslivet i områder som har spesiell interesse for friluftslivet, slik som ..... langs vassdrag og fjellområdene i hele landet, de store sammenhengende naturområdene, mindre områder med høy naturkvalitet..." (s. 10).

I Stortingsmelding om vern av norsk natur (St. meld. nr. 68, 1980-81) heter det

> ".....en viktig side av friluftslivet er naturopplevelsen" (s. 50).

og videre

> "Hovedformålet i friluftslivspolitikken vil fortsatt være å skaffe alle grupper i befolkningen gode muligheter til å utøve friluftsliv" (s. 50).

Med bakgrunn i disse politiske målene er det behov for å skaffe til veie informasjon om friluftslivsarealer og friluftslivsbruken i plansaker og arealdisponeringssaker.

Fagutredningen bygger på de erfaringer en fram til idag har høstet innen sektoren vassdrag/friluftsliv.

2.1. HVA ER FRILUFTSLIV OG HVILKE FRILUFTSAKTIVITETER ER MEST UTBREDT?

Friluftsliv er definert som

> "Opphold og fysisk aktivitet i friluft i fritiden med sikte på miljøforandring og naturopplevelse" (St.meld. nr. 71, 1972-73).

Andre og senere rapporter bygger i hovedsak på den samme definisjonen (NOU 1983:45). Definisjonen er godt innarbeidet i forvaltningssystemet.

Undersøkelser foretatt for å belyse friluftslivsmønsteret i Norge viser at de viktigste aktivitetene er følgende (Statistisk Sentralbyrå, 1984):

- fotturer i skog, mark og fjell
- skiturer i skog, mark og fjell
- fisketurer
- bading utendørs
- løpeturer, joggeturer

(s. 31)

Fordelt på såvel alder som kjønn, er disse friluftslivsaktivitetene de viktigste i dag (1982) som i 1970, med unntak av fiske som er mer utbredt blant menn, og jogging som er mest utbredt i 1982 og blant unge mennesker.

I denne fagutredningen som i tilsvarende fagutredninger for friluftsliv (bl.a. Toftdahl, H., 1986, Vistad, O.I. 1986), legger en

vekt på de mest utbredte friluftslivsaktivitetene. Utredningene omfatter imidlertid også andre former for friluftsliv og utendørs-aktiviteter hvor naturopplevelse står sentralt.

De friluftslivsaktivitetene som er listet opp over, utgjør det en har valgt å kalle

tradisjonelt friluftsliv
(vedlegg 1)

Til forskjell fra det tradisjonelle friluftslivet, har en også de aktiviteter som krever større grad av tilrettelegging, tekniske anlegg, opparbeiding mv. Disse aktivitetstypene kalles

moderne friluftsliv (sport, idrett mv)
(vedlegg 1)

Denne rapporten omfatter ikke slike aktiviteter.

Derimot omfatter analysen en tredje kategori aktiviteter;

andre utendørsaktiviteter
(vedlegg 1)

Slike aktiviteter knytter seg i liten grad til fysisk aktivitet, og krever god tilgjengelighet (veier, overnattingssteder mm). Til denne gruppen hører reiseliv, turisme og hytteliv mm. Denne rapporten omfatter særlig reiseliv og turisme.

Rapporten bygger på en metode hvor en tar utgangspunkt i et sett verdimål og en tredelt definisjon av friluftsliv (se foran). Verdimålene er vurdert etter en 4-delt skala (vedlegg 4) og verdien av delområdene er innbyrdes relaterbare. Verdimålene skal kort omtales her:

Opplevelsesmuligheter

Herunder redegjøres for alle de komponenter i vassdragsområdet som kan tenkes å ha betydning for de som ferdes i området; fugleliv, kulturminner, dyreliv, vegetasjon, fisk, vilt, geologi, landskap.

Opplevelsesmulighetene registreres ved å studere andre fagrapporter for området.

Egnethet

Områdets egnethet for ulike aktiviteter gir en oversikt over så vel aktiviteter som utøves i dag som områdets potensielle verdi for ulike aktiviteter.

Egnetheten registreres gjennom feltobservasjoner og intervjuer.

Dagens bruk

Herunder skal redegjøres for ferdsel og bruk i fritiden i dag.

Dagens bruk registreres gjennom samtaler med flest mulig lokalkjente folk og brukere/brukergrupper forøvrig. Det vurderes for hvert enkelt prosjekt hvorvidt en intervjuundersøkelse av større omfang er nødvendig. Det er ikke foretatt noen form for brukerregistreringer i denne rapporten. Dagens bruk er basert på tilgjengelig litteratur og god kjennskap til området.

3. REGISTRERINGER

I dette kapitlet omtales hvert av de 14 delområdene inndelt etter de 3 verdimålene (se forrige kapittel). Registreringsgrunnlagets pålitelighet varierer (se tab. 1), og alle registreringene er nedtegnet på kart (fig. 1-8, kap. 1).

3.1. MUNDAL, BØYADALEN, FJÆRLAND, SUPPHELLEDALEN OG FJELLOMRÅDET MELLOM FJÆRLAND OG VEITASTROND SAMT TILLIGGENDE BREOMRÅDER

Opplevelsesmuligheter

Adkomsten til Fjærland er med ferge inn Fjærlandsfjorden, med bil gjennom Fjærlandstunnellen; en ny vei fra Jølster, eller til fots fra Lunde, Sogndal, Veitastrond, Flatbreen eller fra Jostefonn via Mundal. Den klassiske turen med ferge inn fjorden yter landskapet størst rettferdighet. Fra fjord og jordbruksbygd til li, fjell og bre. Inn Fjærlandsfjorden, en lang fergereise, der den smale fjorden snor seg nordover mens bratte vestlandslier på begge sider av fjorden strekker seg opp mot 1000 og 1500 meters høye topper, koller og rygger, avbrutt av sidedaler med v-form, u-form, hengedaler og daler som strekker seg ned til fjordkanten. Enkelte små gardsbruk på elveviftene samt utsyn mot stølshus og stølsvoller langt oppe i fjellsidene, er de kulturinnslag en ser på veien inn fjorden. Etter hvert kommer Jostedalsbreen til syne innerst i fjorden. Supphellebreen og Bøyabreen bretter seg ut over fjellkanten og er et kjent foto-/souvenirobjekt for de reisende. Fjærland med Mundal og Bøyadalen er en jordbruksbygd med husdyrhold, små- og storfe, frukt og potetdyrking. Det drives ikke stølsdrift i tradisjonell forstand i området idag.

Egnethet

Fjærland med de tilliggende daler, fjellpartier og breområder er **svært godt egnet** for tradisjonelt friluftsliv som fotturer, skiturer, breturer og spaserturer. Videre er området **svært godt egnet** for andre utendørsaktiviteter (reiseliv og turisme). Det finnes flere overnattingsmuligheter i Fjærland, og Flatbrehytta (1000 m o.h.) er en selvbetjeningsbu åpen for både medlemmer av turistforeningene og for andre turister.

Fjærlandsområdet er egnet for lokal bruk med dags- og helgeutfart. Videre er det egnet for tilreisende turister. Mulighetene for flerdagsturer er mange. Fjærland er en svært godt egnet inn- og utfartsåre for bre- og skiturer på Jostedalsbreen og tilliggende bre- og fjellområder. For tilreisende turister er området svært godt egnet for så vel utsiktsskue, kortere turer som for båtturer.

Bøyadalen med Bøyabreen som velter seg ut innerst i dalen er et lett tilgjengelig utsiktsskue for turister. Den nye bilveien har øket områdets tilgjengelighet for bilturister betraktelig. Bøyabreen er svært oppsprukket men den har trukket seg relativt mer tilbake enn det kartbladene viser.

Fra Bøyadalen går det en turrute vestover til Lunde i Jølster. Stien går opp fra Bøyastølene, forbi Oksafossen, til Kvitevardane, forbi Trollavatn til Lunde i Jølster. Denne ruten er en turrute som også er egnet å gå i dårlig vær. Det er relativt lett å orientere seg gjennom området, noe som kan være svært vanskelig på Storbreen. For turgåere er også Bøyabreen et utsiktsskue som gir landskapet mangfold og kontrast.

Noe lenger ute i Bøyadalen, ved Bøyaheimastølane, er det sti inn Tverrdalen. Dette er en lett fottur som egner seg for de som foretrekker lett turterreng. Utsikten mot Blånipa, Troget og Bjørnalægskarven gjør turen i denne stølsdalen både variert og fargerik.

Mundalen er et hoveddalføre fra Fjærland fergeleie. Fra Heimastølen går det sti til Fjellstølen. Herfra går en turute over Jostefonn til Vetlefjord. Turen er beskrevet i "Til fots i fjellet" (DNT 1986). Jølstrabotn er her beskrevet slik: "På sti inn til Fjellstølen og inn i den mektige Jølstrabotn".

På østsiden av fjorden er det flere fotturmuligheter inn Bergsdalen og Horpedalsdalen til Sogndal og Veitastrond. En av rutene er beskrevet i "Til fots i fjellet". Den følger fra Horpedal til Endrestølen, inn Bergsdalen, over Sogndalseggi, ut Langedalen til Anestølen/Sogndal. En annen rute går fra Berge, over Ranehaugen

og Storavatnet til Frudalen og Nysete/Sogndal. Begge disse rutene er vanlige turruter og breerfaring er ikke nødvendig. En turrute går inn Horpedalsdalen over Steindalsbreen til Eldedalen og videre til Veitastrond.

Området mellom Fjærland og Sogndal/Veitastrond er svært godt egnet for dagsturer, helgeturer eller også for flerdagsturer. Området er egnet som nærturområde for Sogndals og Fjærlands befolkning. Det er egnet for jakt og fisketurer.

Supphelledalen er et svært godt egnet turistmål. Veien inn dalen gjør området lett tilgjengelig, og det er en lett fottur inn til Supphellebreen for å se på isen som kalver nedover dalsiden. Supphellebreen er en av de mest trollske brearmene rundt Jostedalsbreen som er tilgjengelige for reiseliv og turister. Dalen er trang og dalsidene omkring er bratte.

Innover dalen går det sti gjennom Supphelleskaret og Snauedalen til Vårstølen og videre på vei til Tungastølen innerst i Veitastrond. Dette er en lettgått tur, godt egnet som dagstur eller eventuelt som en del av flerdagsturer i området, på eller utenfor breområder.

Flatbrehytta er en selvbetjent hytte ved Supphellebreen. Det går merket sti fra Supphelledalen opp til hytta. Godt egnet rute for dagsturer, eventuelt for bærplukking, eller som ledd i flere dagers breturer i området. Ved Flatbrehytta er det svært godt egnete isforhold for brevandring på alle nivåer. Et av de beste brøvelsesområdene på Jostedalsbreen (Fig. 1).

Dagens bruk

Området benyttes i dag til friluftsliv av lokalbefolkningen, av tilreisende fra den omkringliggende region, og av folk fra landet forøvrig og utlandet. Området benyttes av utenlandske og norske turister i reiselivsøyemed.

Fjærland og tilliggende tur- og naturområder brukes av reiselivet for overnatting og utsiktsskue. Bøyadalen og Supphelledalen med de to brefallene, er de største turistattraksjonene. Flatbrehytta